

Raseduse medikamentoosse katkestamise nõustamisakt

Raseduse katkestamist reguleerib Eestis „Raseduse katkestamise ja steriliseerimise seadus“, mis on vastu võetud 25.11.1998. Viimane muudatus seadusesse on sisse viidud 2015. aastal. Seadus on nõustamisakti õiguslik alus. Vastavalt raseduse katkestamise ja steriliseerimise seadusele võib rasedust katkestada naise omal soovil, kui rasedus on kestnud vähem kui 12 nädalat. Selleks tuleb esitada allkirjastatud avaldus.

Enne raseduse katkestamist

Esimesel ambulatoorsel visiidil tuvastab arst raseduse ja selle kestuse, määrab vajalikud analüüsid ja vajadusel ravi ning nõustab rasedust katkestada soovivat isikut.

Raseduse katkestamisega seotud tüsistuste vältimiseks soovitame Teil nõustuda määratud analüüside, uuringute ja raviga.

Raseduse tuvastanud arsti on vajalik informeerida:

- oma tervislikust seisundist;
- kõigist põetud ja käesolevatest haigustest;
- tarvitavatest ravimitest;
- ülitundlikkusest ravimite suhtes.

Raseduse medikamentoosse katkestamise olemus

Medikamentoosne abort (MA) on raseduse katkestamine ravimite abil. Kasutatakse kahe ravimi kombinatsiooni (mifepriston ja misoprostool). Medikamentoosel abordil on üksikud terviseprobleemidega seotud vastunäidustused, mille teeb kindlaks arst.

Mifepristoni ja misoprostooli kombinatsioon on ohutu – pole täheldatud pikaajalisi riske tervisele.

Esimesel visiidil, kui patsient on otsustanud medikamentoosse abordi kasuks, manustatakse mifepristoni suu kaudu.

Teisel visiidil (24–48 tundi pärast mifepristoni manustamist) manustatakse misoprostooli tupe või suu kaudu. Tavaliselt toimub see haigla päevastatsionaaris.

Pärast mifepristoni manustamist võib rasedus katkeda 2–5% juhtudest ja kui see ultraheliuuringuga kinnitatakse, pole misoprostooli manustamine vajalik.

Pärast misoprostooli manustamist katkeb rasedus enamikul naistest 4–6 tunni, 90% naistest 24 tunni vältel.

Vajadusel on Teil selleks päevaks õigus saada töövõimetusleht.

Kui Teie veri on reesusnegatiivne ja raseduse suurus on üle 9 nädala, manustatakse Teile pärast raseduse katkestamist ravimit (Rhesonativ), et ennetada võimalikku reesuskonflikti järgenevate raseduste ajal

Abordiga kaasnevad sümptomid

Medikamentooset raseduse katkestamist võib võrrelda raseduse iseenesliku katkemise protsessiga, mille käigus tekivad **valulikum emaka kokkutõmbed ja vereeritus tupe kaudu.**

Kramplike alakõhuvalude esinemine võib olla normaalne paari tunni kuni paari päeva vältel. Valutustamist medikamentoosse abordi ajal ja pärast pakutakse kõikidele naistele. Lisaks sõnalisele toetusele kasutatakse erinevaid valuvaigistavaid ravimeid (nt ibuprofeen 400–800 mg suukaudselt).

Pärast aborti esinev **vereeritus** on tavalise menstruatsiooniga võrreldes **vererohkem ja kestab pikemat aega**, kuid ei mõjuta enamasti vere hemoglobiini taset. Vereeritus on seda suurem, mida kauem on rasedus kestnud. Vereeritus on kõige intensiivsem 3–6 tundi pärast misoprostooli manustamist. Pärast raseduse katkestamist kestab vereeritus tupest (mis ei ole menstruatsioon) vähenevas hulgas keskmiselt 2 nädalat, kuid üksikutel juhtudel kuni 45 päeva.

Pärast misoprostooli manustamist võib 1–2 tunni jooksul tekkida **palavik ja külmavärinad**. Umbes pooltel naistest tekib **iiveldus** ja kolmandikul **oksendamine**. Need sümptomid võivad olla seotud ka rasedusega. Pärast misoprostooli manustamist esineb kuni neljandikul naistest kerge ja iseeneslikult mööduv **kõhulahtisus**, mis reeglina ravi ei vaja. Esineda võib mööduvat **peavalu, minestustunnet ja uimasust**.

Raseduse medikamentoosse katkestamise võimalikud tüsistused ja erakorralise pöördumise näidustused

Raseduse katkestamine on üldiselt ohutu protseduur. Arvestada tuleb järgmiste võimalike tüsistustega, mil on vajalik **erakorraline pöördumine** naistearsti juurde või ööpäevaringselt haigla erakorralise vastuvõtu osakonda.

- *verejooks* (esinemissagedus $< 1 : 1000$)

Vereklompide eritumine, kahe suure hügieenisideme täismärgumine kahe järjestikuse tunni vältel, minestamine ja tugev nõrkustunne viitavad suurenenud verekaotusele, mis vajab erakorralist abi.

Kui vereeritus tupest on kestnud kauem kui 45 päeva pärast medikamentooset aborti või vereeritus jätkub pärast järgmist menstruatsiooni, siis on vajalik pöörduda erakorraliselt tervishoiuasutusse.

- *raseduse jätkumine* ($< 1 : 100$).

Raseduse jätkumisele viitavad sümptomid on **väga väike vereeritus medikamentoosse abordi ajal ja järgselt, rindade hellus ja suurenemine, iiveldus/oksendamine, väsimus, muutunud isu, sagenenud urineerimine**. Raseduse jätkumise tõenäosus suureneb kauem kestnud raseduse korral. Raseduse jätkumise kinnitab arst ning sel juhul tuleb abordi protseduuri korrata – selleks teostatakse emakaõõne kirurgiline puhastamine või manustatakse korduvalt misoprostooli.

- *mittetäielik abort* (5 : 100)

Mittetäieliku raseduse katkemise korral, kui puuduvad rohke vereeritus ja põletikutunnused, võib rakendada jälgimistaktikat. Paljudel juhtudel tühjeneb emakaõõs iseeneslikult.

Soovituslik kontrolli aeg on pärast menstruatsiooni. 5% patsientidel võib mittetäieliku abordi tõttu olla vajalik kirurgiline sekkumine või korduv misoprostooli manustamine.

- *vaagnaorganite põletik*

Põletikule võivad viidata **palavik, alakõhuvalu, külmavärinad ja/või mädane eritis tupest**. Kui pärast misoprostooli manustamist kestab palavik üle 4 tunni või palavik tekib järgmistel päevadel pärast misoprostooli manustamist, võib see olla põletiku tunnuseks.

Kramplike valude esinemine võib olla normaalne paari tunni kuni paari päeva vältel. Valud koos tugevama veritsuse ja/või palavikuga vajavad täpsustavaid uuringuid.

Pärast medikamentooset aborti

Abordijärgse visiidi vajalikkuse otsustab ja lepib kokku arst arvestades ka Teie soove. Abordijärgne visiit on kindlasti vajalik patsientidele, kelle rasedus oli suurem kui 9 nädalat ja kõigile, kelle rasedus katkes kodus.

Kahe nädala vältel pärast aborti ei ole soovitatav seksuaalelu ilma kondoomita, tupetampoonide kasutamine, vannis käimine ja ujumine. Järgmine menstruatsioon peaks algama 4–6 nädalat pärast raseduse katkestamist. Kui seda ei ole toimunud, pöörduge naistearsti poole.

Soovimatust rasedusest hoidumine

Pärast raseduse katkestamist taastub rasestumisvõime kohe, mistõttu tuleb uue raseduse vältimiseks alustada efektiivse rasestumisvastase meetodi kasutamist kohe pärast aborti. Hormonaalseid rasestumisvastaseid preparaate (pillid, minipillid, implantaat, süstitavad progestageenid) võib hakata kasutama samal päeval kui manustatakse mifepristooni tabletti, kuid need on efektiivsed, kui alustada kasutamist nelja abordijärgse päeva jooksul. Tuperõnga ja plaastri korral tuleb alustada kasutamist hiljemalt aborti toimumise päeval. Enne emakasisese rasestumisvastase vahendi paigaldamist tuleb sedastada aborti toimumine. Teile sobivate rasestumisvastaste meetodite kasutamise osas saate pidada nõu arsti või ämmaemandaga, oluline on, et see toimuks enne aborti.

Kontratseptsioonimeetod on kokku lepitud/välja kirjutatud jah ei

Raviasutuse kontakt

.....

Nõustatav isik

.....

(ees- ja perekonnanimi, kontakttelefon, allkiri)

Tervishoiutöötaja

.....

(ees- ja perekonnanimi, reg. kood, allkiri)

Patsiendi ees- ja perekonnanimi .....

Patsiendi isikukood .....

Avaldus raseduse katkestamiseks

Vastavalt EV Raseduse katkestamise ja
steriliseerimise seadusele (vastu võetud 25.11.1998)

Soovin katkestada oma raseduse

.....
(raviastutuse nimi)

Mulle on arusaadavalt selgitatud raseduse katkestamise meditsiinilist ja bioloogilist olemust ning sellega seonduvaid riske ning võimalikke tüsistusi.

Patsiendi allkiri .....

Kuupäev .....